

STRATEGI
2016-2025

STAMI

STATENS
ARBEIDSMILJØINSTITUTT

STRATEGI
2025

MIDTVEISEVALUERT
2021

Forord

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) har som samfunnsoppdrag å gjøre norsk arbeidsliv best mulig i stand til å forebygge arbeidsrelaterte helseproblemer, sykdom og skade. STAMI skal stimulere norsk arbeidsliv til å utvikle gode arbeidsmiljøer som er preget av jobbengasjement, trivsel og god arbeidsorganisering, og gjennom dette bidra til god arbeidshelse, produktivitet og konkurransekraft.

Kunnskapsutviklingen på arbeidsmiljøområdet er internasjonal. STAMI er det nasjonale hovedvirkemiddelet som skal bidra med og gjøre tilgjengelig vitenskapelig kunnskap av spesiell relevans for Norge i dette internasjonale samspillet. Likeledes skal STAMI fortolke, ta hjem og formidle relevant kunnskap til Norge fra den internasjonale forskningsfronten. I sum skal alle nasjoner få tilbake mer enn det de enkeltvis bidrar med selv. I denne vekselvirkningen må kunnskapen holde høy internasjonal kvalitet, og dette må prege STAMIs aktiviteter.

Det er ingen andre aktører i Norge med samlet kompetanse til å utføre STAMIs oppgaver. STAMI kan likefullt ikke utføre sitt samfunnsoppdrag alene, og må arbeide sammen med virksomheter, arbeidslivets parter og arbeidsmiljømyndighetene innenfor rammene av trepartssamarbeidet for å nå sine mål.

STAMIs strategi er vårt viktigste overordnede redskap for å sikre at vi forankrer våre aktiviteter i takt med arbeidslivets behov, og at aktivitetene holder høy kvalitet. Forskning og kunnskapsutvikling er tidkrevende, og forskningsstrategier bør derfor ha større langsiktighet og virkeperiode enn hva som er vanlig på andre felter. Samtidig må forskningsstrategier ha den nødvendige fleksibilitet til å kunne håndtere nye utviklinger og eventuelt endrede behov i løpet av virkeperioden. Den gjeldende strategien ved STAMI har tatt disse elementene opp i seg, og skal være et styrende dokument for instituttets profil de nærmeste 10 årene. Strategien vil følges opp med bl.a. to femårige handlingsplaner.

Under utarbeidelsen av STAMIs strategi har vi vurdert og deltatt i internasjonale vurderinger av fremtidige forskningsbehov på arbeidsmiljøområdet, gjennomgått anbefalinger fra evalueringer i regi av Forskningsrådet, og hatt dialog med våre målgrupper, bl.a. gjennom STAMIs fagråd. I tillegg har det vært bred medvirkning fra STAMIs fremste ressurs – våre egne medarbeidere. Strategien bygger på god kunnskap om dagens risikobilde og utviklingen i norsk arbeidsliv, og søker å ta opp i seg forhold man forventer vil prege arbeidslivet i tiden foran oss og som kan påvirke arbeidsmiljø- og -helseforhold.

Arbeidslivet er i kontinuerlig utvikling, og mye tyder på at vi står foran en periode med endring og omstilling i norsk arbeidsliv. Dette vil gi nye kunnskapsbehov på arbeidsmiljø- og helsefeltet. Samtidig er det også store udekkede kunnskapsbehov i dagens arbeidsliv. Med denne strategien burde STAMI stå godt rustet til å møte og ivareta kunnskapsbehovene i tiden foran oss.

Oslo 20.09.2016

Pål Molander
Direktør STAMI

Tillegg i forbindelse med revisjon 2021

STAMIs strategi for perioden 2016–2025 ble gjenstand for en intern midtveisevaluering i 2021. Hovedkonklusjonen fra midtveisevalueringen er at STAMI har arbeidet godt i takt med strategien, og at flere av de spesifikke strategiske målene er nådd eller i ferd med å nås. Retningen som strategien gir er fortsatt en god kurs for STAMIs aktiviteter og vurderes å være i takt med behovene i et arbeidsliv i endring. Selv om flere operative strategiske mål er nådd, vurderes strategien også å vise vei i en tydelig overordnet retning som har satt STAMI i stand til å agere og iverksette arbeid på områder hvor det har vært vurdert at dette har vært påkrevet eller hensiktsmessig uten at dette har vært spesifikt omtalt i strateginotatet.

STAMIs strateginotat er således ikke uttømmende, men peker, særskilt knyttet til FoU-aktiviteten, på enkelte fagområder hvor vi ønsker spesielt strategisk fokus eller nybrottsarbeid. Dette er dog ikke diskvalifiserende for andre meget relevante aktiviteter på områder som vurderes å være mer veletablerte, men med fortsatt behov for innsats. Det overordnede perspektivet i strategien i kombinasjon med virksomhetsplanleggingen for øvrig ivaretar dette på en balansert måte.

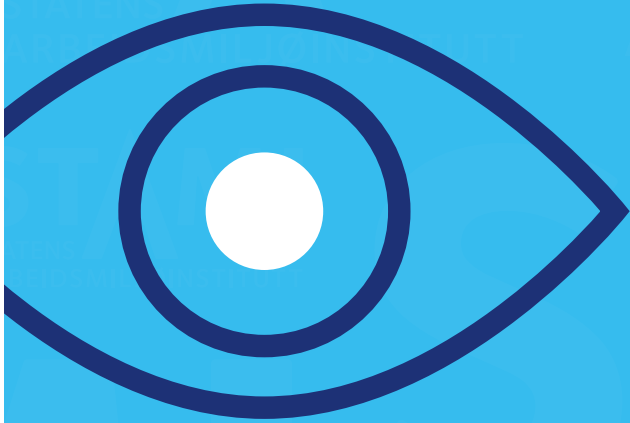
Strateginotatet er i forbindelse med midtveisevalueringen blitt oppdatert i tråd med konklusjonene derfra. Oppnådde mål på enkelte fagområder, som ikke lenger vurderes å ha spesifikke behov for særskilt oppmerksomhet eller prioritet, er ikke lenger fremhevet. Dette innebærer nødvendigvis ikke at aktiviteten reduseres eller

opphører, men betyr snarere at tematikken vurderes som mer moden og etablert for STAMI, og at denne følgelig ikke har behov for spesiell oppmerksomhet fra instituttets ledelse utover det som til enhver tid er vanlig. Dette har gitt rom for å peke på noen nye områder som krever slik spesiell oppmerksomhet, samt spissing av allerede etablerte strategiske mål. I tillegg er notatet blitt oppdatert med retningsgivende beskrivelser av nye funksjoner for STAMI som er kommet til gjennom perioden og som krever strategisk oppmerksomhet. Et eksempel på dette er arbeidsmiljøsatsingen som kommet til som et av virkemidlene under avtalen om et inkluderende arbeidsliv og som har innebåret en betydelig styrking av STAMIs aktiviteter.

I sum utgjør nå det reviderte strategidokumentet et operativt virkemiddel som vil peke god retning for STAMIs arbeid ut strategiperioden, og vil legge godt til rette for kunnskapsproduksjon og -formidling i takt med arbeidslivets utvikling og behov.

Oslo 01.12.2021

Pål Molander
Direktør STAMI

Visjon

Norsk arbeidsliv skal være i stand til å forebygge sykdom, fremme god helse og skape verdier gjennom å utvikle bærekraftige arbeidsmiljøer.

Formål

STAMI er det nasjonale forskningsinstituttet på arbeidsmiljø- og -helseområdet. STAMI skal motivere og legge til rette for kunnskapsbaserte prioriteringer i norske virksomheter og i arbeidsmiljøforvaltningen. STAMI skal gi kunnskap til den internasjonale forskningsfronten på arbeidsmiljøområdet, og hente kunnskap hjem til beste for norsk arbeidsliv.

Mål

STAMI skal frembringe, foredle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø og arbeidshelse gjennom å:

- skape ny kunnskap gjennom relevante forskningsprosjekter
- ha oversikt over og fortolke den internasjonale vitenskapelige kunnskapsfronten
- overvåke og avdekke utviklingstrekk og nye risikofaktorer i norsk arbeidsliv
- gjøre kunnskap om risikofaktorer og forebyggende virkemidler kjent i norsk arbeidsliv
- bidra til kunnskapsbasert myndighetsutøvelse
- utdanne og dyktiggjøre bedriftshelsetjeneste- og vernepersonell

Verdigrunnlag

STAMIs organisasjon og aktiviteter skal kjennetegnes av kvalitet, relevans, troverdighet, faglig uavhengighet og gjennomføringskraft.

Ledelse og personalpolitikk

STAMI skal legge til rette for utvikling av eget arbeid og arbeidsmiljø basert på den kunnskap vi gjør tilgjengelig for arbeidslivet. STAMI skal søke å utnytte kunnskap på området til å fremme kvalitet, produktivitet, jobbengasjement og helse gjennom å planlegge, organisere og gjennomføre arbeidet på en best mulig måte.

STAMIs samfunnsoppdrag og rammebetingelser

STAMI er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). Denne tilknytningsformen skal sikre STAMIs faglig frie og uavhengige rolle, samtidig som den stadfester STAMIs nasjonale rolle og forvaltningsansvar.

STAMI er det nasjonale forskningsinstituttet og den nasjonale forsknings- og vitenskapsbaserte kunnskapsaktøren på arbeidsmiljø- og -helseområdet. STAMI skal frambringe, foredle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø og arbeidshelse.

STAMI bygger sin virksomhet på forskning, og fordeler ressursinnsatsen mellom forskning, arbeidsmiljøovervåking, undervisning, kunnskapsformidling og andre forvaltnings- og arbeidslivsstøttende funksjoner. STAMI skal bidra med kunnskap til den internasjonale forskningsfronten på arbeidsmiljøområdet, hente kvalitetssikret kunnskap hjem og omsette og formidle denne til beste for norsk arbeidsliv. STAMI skal gjennom dette bidra til kunnskapsbaserte tiltak og prioriteringer i norske virksomheter, hos myndighetene og organisasjonene i arbeidslivet.

De ulike aktivitetene er i kontinuerlig utvikling i takt med nye og endrede behov, og er delvis overlappende og understøtter hverandre. Helheten i aktivitetene skal samlet sett gjøre STAMI i stand til å oppfylle vårt samfunnsoppdrag til det beste for norsk arbeids- og samfunnsliv. Alle aktiviteter ved STAMI bygger på en tung vitenskapelig tradisjonen gjennom flerfaglig integrering av kunnskap om arbeidsmiljø og -helse.

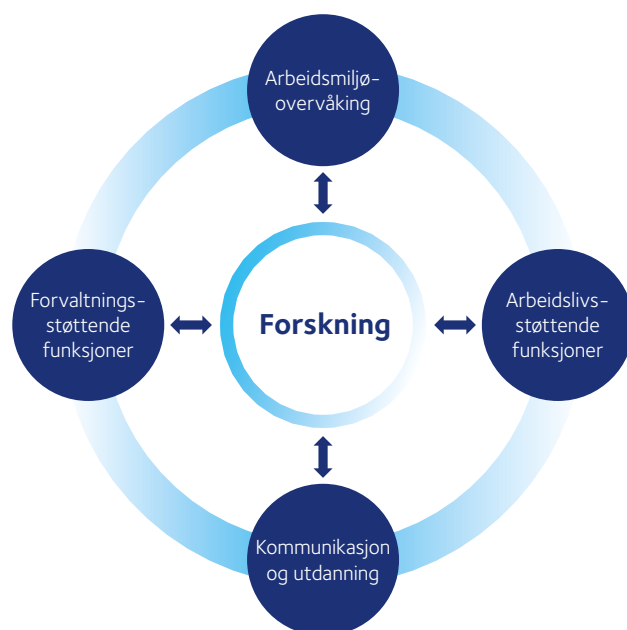
STAMI skal tilstrebe en god balanse mellom ulike kunnskaps- og forskningsbehov på arbeidsmiljø- og -helseområdet og øvrige oppgaver, samt inneha faglig beredskap til effektivt å kunne vurdere problemstillinger fra norsk arbeidsliv og eventuelt initiere påkrevet aktivitet. Beredskapsfunksjonen til STAMI skal ha høy prioritet.

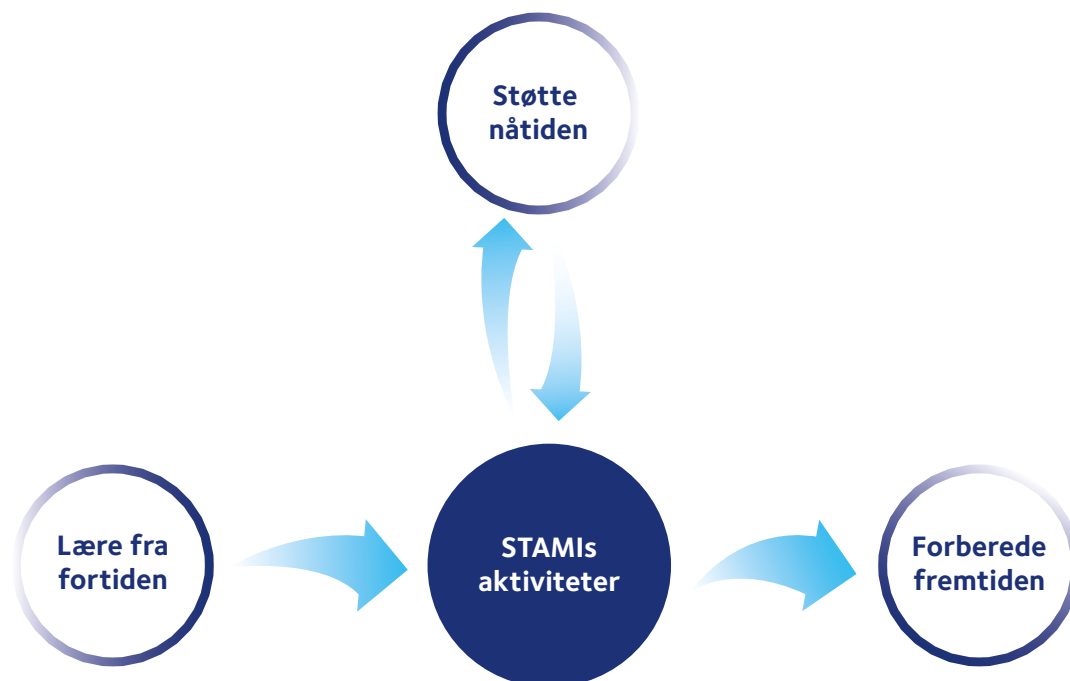
Over tid skal STAMI ha en hensiktsmessig fordeling av ressursinnsats mellom forskningsoppgaver og andre oppgaver, samt søke å utnytte de synergieffekter som ligger i disse delvis overlappende funksjonene.

I TAKT MED TIDEN

Gjennom denne strategiperioden står både norsk og internasjonalt arbeidsliv i endringer og omstillinger. Den teknologiske og digitale utviklingen vil bidra til at mange arbeidsoperasjoner vil endres, og at mye arbeid og tjenesteproduksjon kan utføres automatisert, interaktivt eller stedsuavhengig. En effekt av dette er blant annet at nye tilknytningsformer og økt grad av fjernarbeid i arbeidslivet kan vokse frem. Videre står vi i et grønt skifte, hvor nye teknologier og industriprosesser skal utvikles, mens andre skal fases ut eller endres. Internasjonalisering og migrasjon er også forventet å fortsatt øke. Kravene til kompetanse knyttet til arbeidsutførelse er økende. På den annen side er det demografiske utfordringer i Norge knyttet til både inngang og utgang fra arbeidslivet, som kan medføre utfordringer med å få dekket behov for kvalifisert arbeidskraft og dermed sysselsettingsmønstre. I sum kan dette medføre nye former for arbeidsformer og arbeidsorganisering i mange norske virksomheter.

Arbeidsmiljøets betydning for å skape gode betingelser for godt og produktivt arbeid er godt dokumentert, og har tradisjonelt vært et norsk fortrinn. Erfaringer viser at endringer ofte medfører nye og uforutsette arbeidsmiljøutfordringer, eller at tidligere

utfordringer kan dukke opp i ny drakt. I et slikt perspektiv er det viktig at STAMI skaper kunnskap for å forebygge eventuelle negative arbeidsmiljøeffekter av slike endringer, og gjennom dette bidra til bærekraftige og produktive omstillinger. STAMI sitter i denne sammenhengen på viktig kompetanse fra både tidligere erfaringer og dagens problemstillinger som grunnlag for å kunne forutse fremtidens utfordringer og foreslå løsninger.

STAMI skal i strategiperioden legge til rette for å kunne ivareta nye kunnskapsbehov fleksibelt og proaktivt, og skal initiere aktivitet i takt med endringer i norsk arbeidsliv. Gjennom dette skal forebyggende aktiviteter kunne implementeres parallelt med utviklingsløpene i arbeidslivet.

Samtidig er det viktig å erkjenne at arbeidslivet har vært i kontinuerlig endring over lang tid, og at det fortsatt foreligger store kunnskaps- og formidlingsbehov og et betydelig forebyggingspotensial knyttet til arbeidslivet slik vi kjenner det i dag. Vitenskapelig kompetanseutvikling er svært tidkrevende og krever langsiktige perspektiver for å sikre god kvalitet.

STAMI skal i inneværende strategiperiode søke å finne en god balanse mellom videreutvikling av etablerte kompetanseområder og utvikling av nye kompetanseområder, hvor innsatsfaktorene skal være styrt av kunnskapsbehovene og utviklingen i norsk arbeidsliv.

STAMI skal bygge utvalget av aktivitetene, og i særdeleshet forskningsaktivitetene, på følgende kriterier:

- kunnskapsbehov og utviklingstrekk
- nasjonal betydning
- potensial for forebygging
- omfang og alvorlighetsgrad
- vitenskapelig potensiale og betydning
- mulighet for gjennomføring i form av ressurser og kompetanse

STAMI skal søke å utnytte potensialet i digitalisering for å styrke og effektivisere alle våre innsatsområder, og skal prioritere å styrke innsatsen på dette området.

STAMIS STYRKER

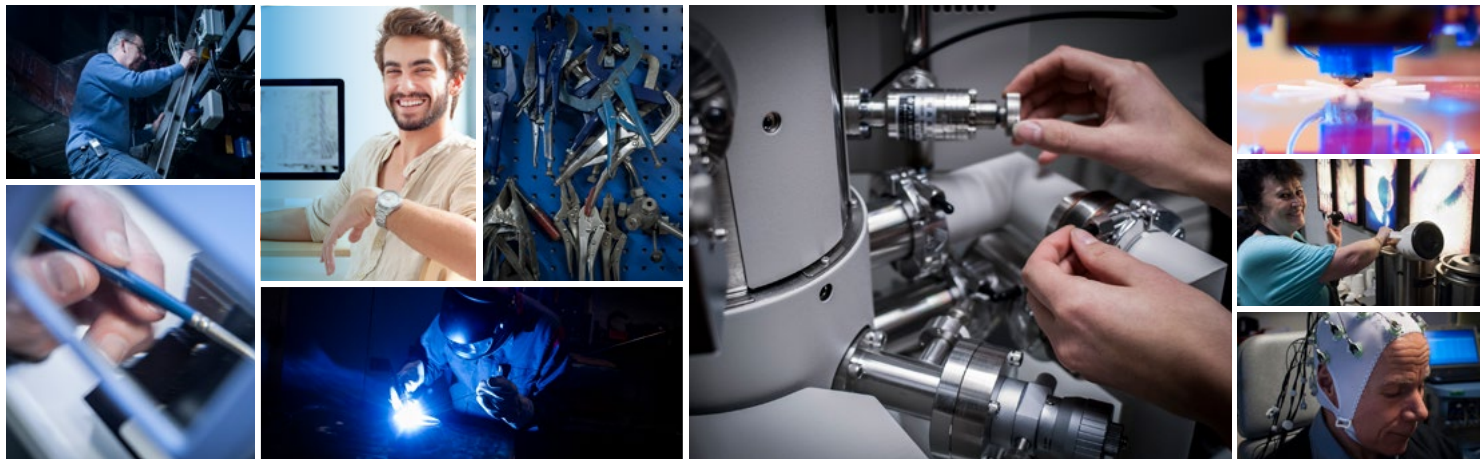
STAMIs fremste styrker er vedvarende tung og tverrfaglig vitenskapelig kompetanse innenfor de fleste av fagområdene som er relevante for arbeidsmiljø- og helsefeltet, samt evne til og tradisjonen for å integrere denne flerfaglige kunnskapen i en helhet. Kunnskapen som i STAMI er integrert og samlet under samme tak ville i en typisk universitetsorganisering vært lagt til flere forskjellige fakulteter uten tradisjon eller infrastruktur for samarbeid.

Resultater fra og konsekvenser av arbeidsmiljø- og -helseforskning har potensial for å kunne skape partsmotsetninger. En styrke ved STAMI skal være evnen til å utvikle, gjennomføre og kommunisere resultater fra kunnskapsutvikling og forskningsprosjekter i arbeidslivet på en balansert, faglig uavhengig og kvalitetssikret måte. Dette krever god dialog med virksomhetene, arbeidslivets parter og arbeidsmiljømyndighetene. En viktig forutsetning er at STAMIs medarbeidere har en god forståelse for STAMIs uavhengige og nøytrale rolle og en høy grad av rollebevissthet i arbeidet. Å forstå og beherske konteksten arbeidsmiljøforskningen utføres i er en forutsetning for at STAMI skal kunne gjennomføre samfunnsoppdraget på en tillitvekkende måte. STAMIs finansieringsmodell understøtter dette.

STAMIs evne til å forstå forvaltningens oppgaver og behov vurderes også som en styrke, og er vesentlig for utøvelsen av STAMIs forvaltningsnære- og -støttende oppgaver. Evnen til å balansere og beherske kombinasjonen av faglig uavhengighet og rollen som underliggende etat sikrer god kjennskap til både vitenskapens og forvaltningens kulturer og mekanismer. Dette gir en god plattform for STAMIs oppgaveutførelse.

STAMIs viktigste spiss- og støttekompetanser skal være:

- kunnskap om norsk arbeidsliv og dets aktører
- god og opplysende dialog med arbeidslivets parter og myndigheter
- høy grad av rollebevissthet
- kunnskap om eksponeringer, mekanismer og helseeffekter av betydning for arbeidsmiljøforhold, og sammenhengene mellom disse
- høy vitenskapelig standard og kompetanse
- stor bredde i metodekunnskap og infrastruktur

- nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeidskonstellasjoner
- evne til å forene forskning, overvåking, undervisning og arbeidslivs- og forvaltningsstøttende funksjoner på en uavhengig og kvalitets- og ressurseffektiv måte
- evne til å omsette forskning til råd og veiledning i forebyggende aktiviteter, gjennom formidling og undervisning
- kvalitetssikret, faglig uavhengig, balansert, forståelig og engasjerende formidling og kommunikasjon

STAMIS MÅLGRUPPER

STAMI har norsk arbeidsliv og aktører av betydning for norsk arbeidsliv som målgrupper. De mest sentrale målgruppene er representert i STAMIs fagråd, som skal være en sentral arena for dialogen med disse.

VIKRSOMHETENE

En sentral målgruppe for og sluttbruker av STAMIs kunnskapsutvikling og -formidling er norske virksomheter. Oppfyllelse av STAMIs samfunnsoppdrag er knyttet til anvendelse av tilgjengeliggjort kunnskap i virksomhetene. Ledere, tillitsvalgte og verneombud i virksomhetene er en særskilt viktig målgruppe knyttet til deres roller i utvikling av arbeidsmiljøet. STAMI skal gjennom sine formidlingsaktiviteter utvikle og tilby forskningsbaserte virkemidler og verktøy som er egnet for direkte bruk i de enkelte virksomhetene, som skal understøtte de lokale partenes arbeid med å utvikle gode arbeidsmiljøer. Arbeidsmiljøetsatsingen under avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) og arbeidsmiljøportalen skal være viktige virkemidler for å nå sluttbrukerne.

ARBEIDSLIVETS PARTER

Arbeidslivets parter legger i fellesskap premissene for mye av arbeidsmiljøarbeidet og kunnskapsutviklingen på feltet, både sentralt og i den enkelte virksomhet. Arbeidslivets parter er derfor sentrale målgrupper for instituttets arbeid, og vesentlige rådgivere for STAMIs aktiviteter og prioriteringer. STAMI skal evne å engasjere og motivere partene til innsats gjennom kunnskapsbasert dialog. Arbeidsmiljøetsatsingen skal være en viktig samhandlingsarena i denne partsdialogen.

ARBEIDSMILJØMYNDIGHETENE

STAMI utfører en rekke forvaltningsnære og forvaltningsstøttende oppgaver i tillegg til forskningsbasert kunnskapsutvikling av direkte relevans for arbeidsmiljømyndighetene. STAMI skal formidle

fagkunnskap til arbeidsmiljømyndighetene som grunnlag for utvikling av lovverk, forskrifter og reguleringer, og skal bistå med kunnskap og kunnskapsutvikling som grunnlag for myndighetenes strategier og prioriteringer. Arbeidsmiljøetsatsningen er en viktig arena for å utvikle og styrke samhandlingen mellom STAMI og de øvrige myndighetsaktørene på området.

RAMMESETTERE OG BESLUTNINGSTAGERE

Instituttet skal bidra med verdinøytral kunnskap til rammesettere og andre beslutningstagere på samfunnsnivå slik at prioriteringer av betydning for arbeid og helse blir fattet på best mulig premissgrunnlag.

HELSEAKTØRER

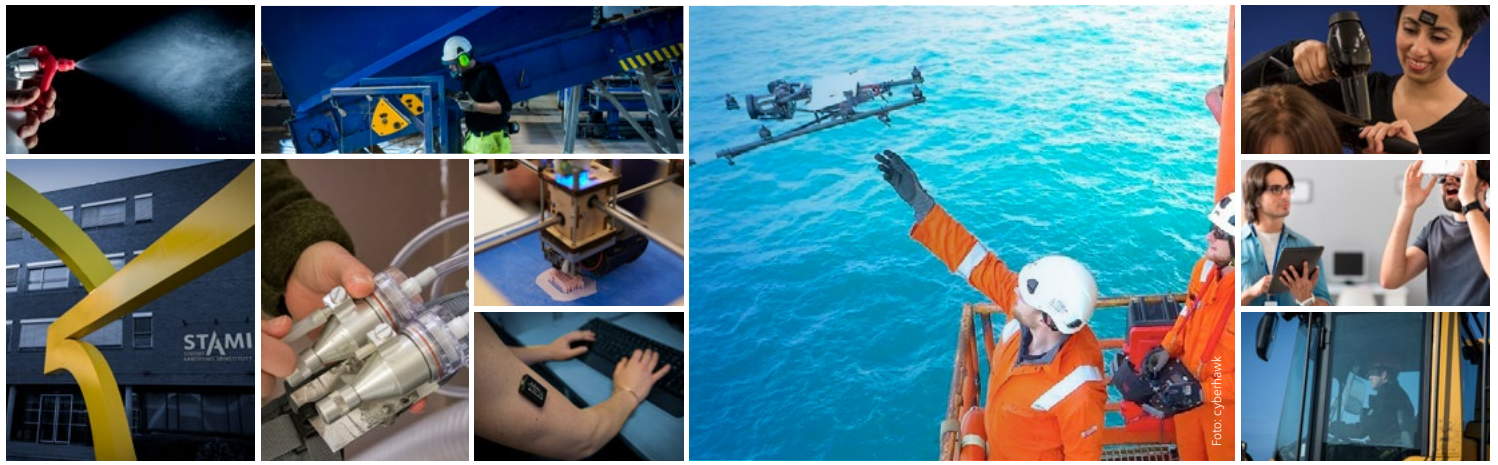
STAMI skal være det sentrale fagmiljøet for informasjon, utdanning, råd og veiledning på arbeidsmiljø- og helseområdet. Primærhelsetjenesten og fagpersonell i bedriftshelsetjenesten er således viktige målgrupper. STAMI er tillagt koordinatorfunksjonen for samarbeid og felles kunnskapsutvikling mellom de arbeidsmedisinske avdelingene ved helseforetakene, og skal være et bindeledd mellom avdelingene og arbeidsmiljømyndighetene.

FORSKNINGSMILJØENE

STAMI skal være en attraktiv samarbeidspartner innen instituttets fagområder for andre forskningsmiljøer, både nasjonalt og internasjonalt. STAMI er det nasjonale hovedvirkemiddelet for kunnskapsbidrag til den internasjonale forskningsfronten, og er ansvarlig for å gjøre tilgjengelig kunnskap fra den internasjonale forskningsfronten for norsk arbeidsliv.

STAMIS FINANSIERINGSGRUNNLAG

Det er lang tradisjon i Norge for at arbeidsmiljø- og -helseforskningen altoverveiende er offentlig finansiert. Dette bidrar til å sikre innsatsnivå og uavhengighet. Mulige helsekonsekvenser av arbeidsforhold kan være svært alvorlige, og området kan ha potensial for partsmotsetninger. Av disse grunner er feltet ikke godt egnet for et oppdragsmarked. I tillegg viser erfaringer at markedet for kunnskapsutvikling på det forebyggende området generelt, inkludert arbeidsmiljøforskning, er begrenset. Offentlig finansiering av denne virksomheten har derfor vist seg både nødvendig og virkningsfullt i Norge og i de fleste andre sammenlignbare land. Finansieringen av STAMI gjennom departementets tildelingsbrev er det norske hovedvirkemiddelet for å bidra til den internasjonale kunnskapsproduksjonen på arbeidsmiljø- og -helseområdet.

STAMI er allikevel som hovedregel avhengig av ekstern medfinansiering av forskningsprosjekter, som regel gjennom offentlig finansiering i forskningsrådsprogrammer, i EUs rammeprogrammer eller andre nasjonale eller internasjonale forskningsfond. Tilgangen på slik finansiering på arbeidsmiljø- og helsefeltet er imidlertid p.t. knapp både nasjonalt og internasjonalt. For å sikre forsvarlige rammebetingelser for STAMI vil forskningsprosjekter derfor ofte samfinansieres, med bidrag fra både STAMIs grunnbevilgning og fra eventuelle eksterne finansieringskilder. En slik samfinansiering fordrer at den eksterne finansieringen er bevilget i en bidragskontekst, og stiller krav til at prosjektet skal ha en allmenn interesse utover bidragsyteres eventuelle særinteresse. Slike prosjekter skal således ha positive faglige ringvirkninger for STAMI, norsk arbeidsliv og samfunnet forøvrig. Kunnskapen som genereres i prosjektene skal publiseres åpent og stilles til rådighet for allmenn utnyttelse. Slike forhold skal for ethvert prosjekt dokumenteres i STAMIs forskningsadministrative systemer, gjennom å utdype prosjektenes arbeidsmiljørelevans, samfunnsnytte og publiserings- og formidlingsplaner.

For å unngå usikkerhet knyttet til potensiell kryss-subsidiering av STAMI gjennom grunnbevilgningen, utfører ikke STAMI såkalte oppdragsprosjekter, hvor oppdragsgiver har særinteresser i prosjektet og en større kontroll over hypoteser, metodevalg og offentliggjøring av resultater. Dette markedet er uansett svært

begrenset på arbeidsmiljø- og helsefeltet, og vil i noen tilfeller kunne så tvil om resultatenes uavhengighet og kvalitet.

STAMI har et samfunnsoppdrag som strekker seg utover rene forskningsoppgaver, og STAMIs øvrige aktiviteter finansieres i all hovedsak over grunnbevilgningen, med unntak av enkelte undervisningsformål eller arbeidslivsstøttende tjenester som tilbys til selvkost da det ikke eksisterer et velfungerende kommersielt marked for disse tjenestene.

STAMI kan således sees på som et offentlig virkemiddel som stilles til rådighet for norsk arbeidsliv for å utvikle kunnskap som skal skape gode arbeidsmiljøer og fremme arbeidstakernes helse, og gjennom dette bidra til et bærekraftig og konkurransedyktig norsk arbeidsliv.

INTERNASJONALT ENGASJEMENT

STAMI skal delta som norsk representant i internasjonale vitenskapelige fora på arbeidsmiljø- og helseområdet, og gjennom dette legge til rette for at kunnskap fra Norge og STAMI stilles til rådighet for internasjonal anvendelse, og ikke minst gjøre internasjonal kunnskap tilgjengelig for norsk arbeidsliv. STAMIs beredskapsrolle som innhenter og tilrettelegger av kunnskap for norsk arbeidsliv skal være en prioritert oppgave og hviler på et betydelig internasjonalt nettverk og engasjement.

Forskning

Arbeidsmiljøfeltet er svært bredt og omfatter en rekke fagdisipliner. I internasjonal målestokk er STAMI et av de minste nasjonale arbeidsmiljøinstituttene. Dette innebærer at STAMIs prioriteringer for gjennomføring av egen forskning må spisses betydelig for å kunne opprettholde internasjonal kvalitet.

STAMIs samfunnsansvar omfatter mer enn egen forskning, og vi har et ansvar for å inneha eller raskt kunne sette oss inn i vitenskapsbasert kunnskap på basis av foreliggende internasjonal kvalitetssikret vitenskapelig litteratur. STAMIs forskningsfaglige kompetanse skal baseres på en balanse mellom gjennomføring av egen forskning og det å følge med på, fortolke og vurdere forskning utført av andre. I sum skal STAMIs prioriteringer ivareta de langsiktige kompetansebehovene innenfor sektorområdet.

STAMI skal, med en risikobasert hovedtilnærming, bygge opp og formidle kunnskap om arbeidsmiljøets betydning for helse, sykefravær og frafall, og belyse positive virkninger av arbeidsmiljøforhold på blant annet arbeidsglede, jobbengasjement, tilhørighet og trivsel. Kunnskapen skal bidra til både å avdekke og avklare eventuell risiko og gevinst.

EGNE FORSKNINGSPRIORITERINGER

STAMI skal gjennom relevant, effektiv og kvalitetssikret forskning på høyt internasjonalt nivå gi vitenskapelige bidrag innenfor vårt virkefelt, og skal søke å publisere våre arbeider i internasjonalt ledende fagfellebedømte tidsskrifter. Forskningsaktivitetene skal bygge opp under og samspille med STAMIs øvrige oppgaver.

STAMI skal legge vekt på å utnytte sin bredde i tverr- og flerfaglige forskningsprosjekter. STAMIs forskningsmessige styrker og fortrinn er metodebredde og infrastruktur som dekker blant annet:

- epidemiologi og helsekunnskap
- eksponeringskarakterisering på arbeidsplasser og i eksperimentelle laboratoriestudier
- kjemiske, fysiske, biologiske, psykologiske og andre helserelaterte målinger
- humanmodeller, dyremodeller og cellemodeller

STAMI skal bygge videre på disse fortrinnene.

STAMIs forskningsstrategi gir rom for å studere arbeidsmiljøforhold i vid forstand, og prosjektporteføljen skal så langt det er mulig reflektere dette. Av ressurs hensyn skal STAMIs hovedprioritering imidlertid være mer spisset og rettet mot arbeidsmiljøforhold av betydning for helse, med fokus på eksponeringer og utfall, samt de underliggende mekanismene som styrer disse sammenhengene. Kunnskap om årsaker forutsetter både kunnskap om risikoforhold og om mekanismer, og STAMI skal tilstrebe en slik helhetlig tilnærming i våre prosjekter. STAMI skal ha et særlig ansvar for å legge til rette for prospektive og longitudinelle studier der dette er mulig.

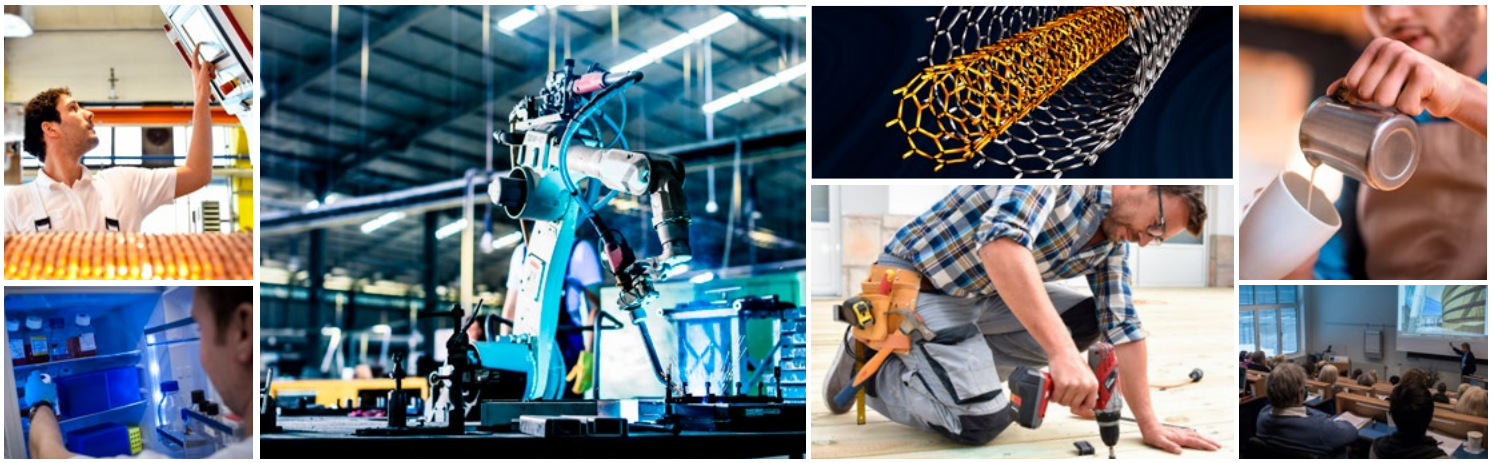
STAMI skal i strategiperioden særlig prioritere å utvikle kunnskap om følgende eksponeringsfaktorer, inkludert relevante mekanismer og helseutfall for eksponeringene:

- psykososiale og organisatoriske forhold
- fysiske (inkludert mekaniske) forhold
- kjemiske og biologiske forhold

Eksponeringsfaktorer kan ofte forstås som risikoorienterte, og det presiseres at positive virkninger av arbeidsmiljøforhold og -tiltak inngår i kategorien psykososiale og organisatoriske forhold.

I tillegg til denne overordnede hovedtilnærmingen, som åpner for studier innen et bredt tematisk spekter av arbeidsmiljøproblemstillinger, skal STAMI i strategiperioden særskilte søke å bygge ny kompetanse eller øke aktivitetsnivået knyttet til følgende problemstillinger av betydning for arbeidsmiljø og -helse og som krever særskilt strategisk oppmerksomhet:

- nye teknologier og organisasjonsformer, bl.a.:
 - grønne teknologier og nye materialer
 - digitalisering
 - utforming av kontorarbeidslokaler
 - fjernarbeid og utvikling i arbeids-, ansettelses- og tilknytningsformer
- arbeidstidsordninger
- arbeidsmiljø blant innvandrere, arbeidsinnvandrere og gjestearbeidere
- arbeidsmiljøets betydning for evne til inkludering og økt sysselsetting
- skader og ulykker
- utvikling av biomarkører for eksponering og effekt
- kunnskapsoppsummeringer
- studier av intervensjoner og effekter av tiltak
- europeiske samarbeidsprosjekter under EUs rammeprogrammer

Arbeidsmiljøovervåking

STAMI skal gjennom Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA) overvåke utviklingstrekk og risikofaktorer i arbeidsmiljøet av betydning for arbeidshelse, skader og ulykker, samt for arbeidsrelatert sykefravær og uførhet blant arbeidstakere i Norge. Faktagrunnlaget skal være tilpasset myndighetenes, partenes, virksomhetenes og bedriftshelsetjenestenes behov for kvalitetssikret informasjon.

NOA skal legge spesielt til rette for at arbeidslivets parter og arbeidsmiljømyndighetene skal ha et nivåtilpasset, felles og objektivt kunnskapsgrunnlag, som i størst mulig grad er fordelt på yrker og næringer/bransjer, som underlag for trepartsdialogen på arbeidsmiljøfeltet.

NOAs analyser av arbeidsmiljøet i Norge skal være av høy kvalitet og basere seg på bruk av oppdaterte og kvalitetssikrede nasjonale datakilder og vitenskapelig metodikk. Faktagrunnlaget som frem-skaffes skal bidra til effektiv forebygging både nasjonalt og lokalt på den enkelte arbeidsplass og gi grunnlag for myndighetenes og arbeidslivets prioriteringer.

STAMI skal i strategiperioden særlig ha fokus på å:

- beskrive status og utviklingstrekk i arbeidsmiljøet hvert tredje år gjennom å utarbeide Faktabok om arbeidsmiljø og helse (Faktaboken), inkludert å videreutvikle faktabokens format og innhold sett opp mot digitale formidlingsløsninger
- videreutvikle og øke tilgjengeligheten av overvåkingsdataene på et dynamisk og brukervennlig elektronisk format som et supplement til faktaboken
- styrke og videreutvikle datagrunnlaget for overvåkingssystemet, og gjennom dette bl.a. øke potensialet for fordeling på yrke- og næring-/bransjenivå
- styrke det strategiske samarbeidet med overvåkingssystemets dataleverandører og samarbeidspartnere
- kvalitetssikre indikatorene i overvåkingssystemet gjennom vitenskapelige analyser av sammenhengen mellom risikofaktorer i arbeidsmiljøet og helseutfall
- øke bruken av faktagrunnlaget som underlag i STAMIs formidlingsaktiviteter
- styrke samarbeidet med andre europeiske overvåkingsorganer for å videreutvikle eksisterende undersøkelser om arbeidsmiljø og -helse

Kommunikasjon og utdanning

Kommunikasjons- og formidlingsaktiviteter er viktige virkemidler for å maksimere anvendelsen av kunnskap fra STAMI i norsk arbeidsliv. STAMI skal oppnå dette gjennom tydelig kommunikasjon, tilgjengeliggjort forskningsformidling og forskningsbaserte kurs og undervisningsopplegg.

STAMI skal følge statlig informasjonspolitikk og arbeide for full åpenhet, tilgjengelighet og høy integritet. STAMI ønsker å tilrettelegge i størst mulig grad for direkte møte mellom fagekspert, kunnskap og instituttets ulike målgrupper gjennom tilpassede kanaler.

STAMIs samlede kommunikasjonsinnsats skal inkludere alle målgrupper og skal i større grad rette seg mot sluttbrukere; noe som inkluderer dialog med ansatte og ledere i norske virksomheter. STAMIs kommunikasjon skal både løfte og øke instituttets synlighet og styrke instituttets rolle i norsk offentlighet gjennom å jobbe for å beholde og å styrke rollen som et referansepunkt for både leksikalsk og praktisk kunnskap om norsk arbeidsliv i norske medier, i norsk offentlighet, for norske virksomheter og for folk flest.

KOMMUNIKASJON OG FORSKNINGSFORMIDLING

Vår kommunikasjonsvirksomhet skal synliggjøre STAMI som den nasjonale forsknings- og vitenskapsbaserte kunnskapsaktøren på området, og tydeliggjøre vår rolle som premissleverandør av kunnskap til norske arbeidslivsaktører.

Vår kommunikasjonsvirksomhet skal være enkel og tilgjengelig på et format som legger best mulig til rette for og stimulerer til anvendelse av kunnskapen gjennom kunnskapsbaserte tiltak til det beste for norsk arbeidsliv og de enkelte virksomheter. STAMI skal i strategiperioden legge særlig vekt på å utvikle formidlingsstrategier som øker tilgjengeligheten og anvendelsen av kunnskap fra STAMI i arbeidslivet, gjennom tilpasninger av både budskapenes form og formidlingskanaler.

Prioriterte virkemidler i STAMIs kommunikasjon og omdømmebygging skal være:

- økt dialog med målgruppene
- økt tilgjengeliggjøring av kunnskap og virkemidler, inkludert styrket fokus på sluttbrukerkommunikasjon

- økt bruk av ny kommunikasjonsteknologi og nye kanaler integrert i øvrig kommunikasjon, inkludert infografikk, filmatisering og e-oppslagsverk, og gjennom dette styrke rollen som nasjonalt vitenskapelig referansepunkt for både leksikalsk og praktisk arbeidsmiljøkunnskap
- populærformidling av egne og andres vitenskapelige arbeider og systematiske kunnskapsoppsummeringer av relevans for norsk arbeidsliv
- strategisk omdømmebygging gjennom økt synlighet og aktivitet på flere arenaer
- bidra til å utnytte samarbeidsflater, synergier og formidlingskanaler gjennom samarbeidet i IA-arbeidsmiljøsettingsingen, inkludert utvikling av arbeidsmiljøportalen og bransjetilpassede digitale verktøy og virkemidler som bygger på vitenskapsbasert kunnskap

UTDANNING, KURS OG UNDERVISNING

STAMI har et spesielt ansvar for utdanning og opplæring innen spesialkompetanse på arbeidsmiljøfeltet som en viktig del av instituttets statsoppdrag. STAMIs opplæringsvirksomhet er forskningsbasert og særlig rettet mot personell i bedriftshelse- og vernetjenesten. UoH-sektoren har fragmentert og begrenset omfang av denne type undervisningstilbud.

Prioriterte virkemidler i STAMIs kurs- og undervisningsarbeid skal være å:

- gi et relevant, kvalitetssikret og forskningsbasert kurs- og undervisningstilbud
- etablere kurs- og undervisningstilbud på flere plattformer gjennom e-læring og digitale flater
- øke kurs- og undervisningssamarbeidet i Norden gjennom blant annet NIVA og de nordiske søsterinstituttene
- søke å utvikle og tilby formell kompetansegivende utdanning i arbeidsmiljø og -helse i samarbeid med en UoH-aktør
- søke å etablere flere spesialiseringstilbud ved STAMI gjennom strategisk samarbeid med relevante profesjonsforeninger

Øvrige forvaltningsstøttende funksjoner

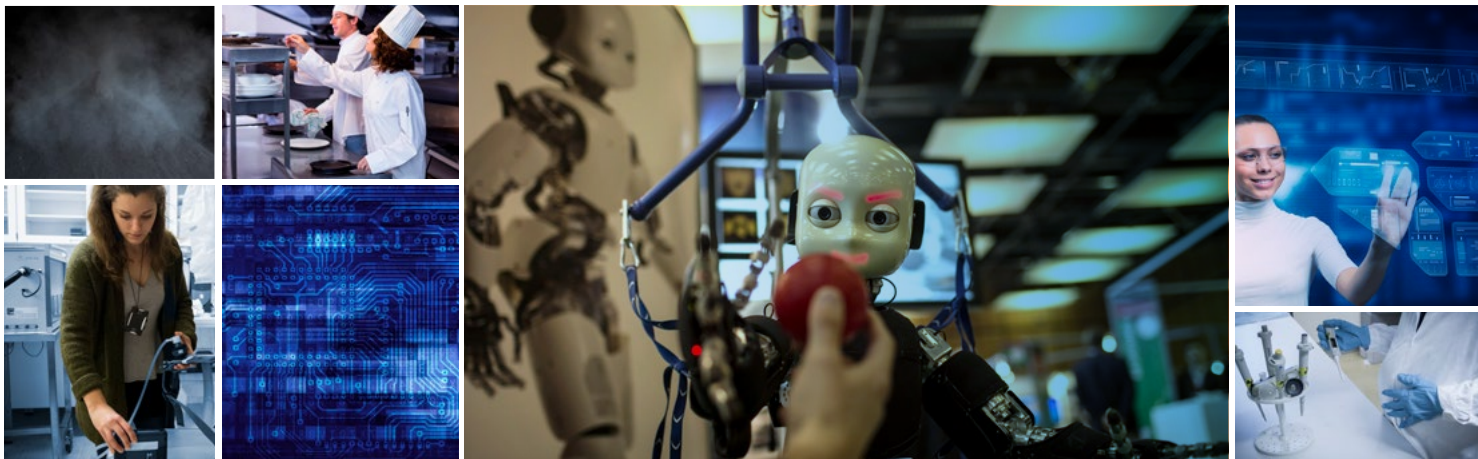
STAMI er en etat og et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, men instituttet fatter ikke forvaltningsvedtak. En viktig del av STAMIs statsoppdrag er dog å utøve forvaltningsnære og -støttende oppgaver. STAMIs kunnskapsutvikling skal bidra til kunnskapsbasert forvaltning på arbeidsmiljøområdet, og kunnskap som formidles av STAMI skal være av direkte relevans for de øvrige arbeidsmiljømyndighetene. STAMI skal fremskaffe og formidle fagkunnskap til arbeidsmiljømyndighetene som grunnlag for arbeid med lover, forskrifter, reguleringer, strategier og prioriteringer. STAMI skal ha støttefunksjoner for og et nært samarbeid med Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og deler av NAV, og skal bistå departementet i faglige spørsmål ved behov. STAMIs beredskapsfunksjon skal sikre at arbeidsmiljømyndighetene tidligst mulig er oppdatert på nye risikoforhold som kan ha betydning for norske forhold.

STAMI skal i strategiperioden særlig videreutvikle samarbeidet med Arbeidstilsynet knyttet til kunnskapsbaserte tilsynsprioriteringer og studier av effekter av virkemidler i tilsynsarbeidet, samt bidra til å realisere potensialet i IA-arbeidsmiljøsatsingen sammen med Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og NAV.

Enkelte oppgaver i randsone mellom forskning og myndighetsutøvelse er lagt til STAMI. Disse forvaltningsnære oppgavene vil være kostnadsdrivende om tilsynsmyndighetene skulle utført dem selv, da dette arbeidet krever faglig og vitenskapelig spisskompetanse som best kan forvaltes og videreutvikles i et vitenskapelig miljø. Rendyrkede forsknings- og fagmiljøer i f.eks. UoH-sektoren, instituttsektoren eller konsulentbransjen med begrenset forvaltningskompetanse, aktørerfaring og rolleforståelse vil heller ikke kunne løse slike oppgaver kostnadseffektivt. STAMI, derimot, skal utnytte synergiene i tilknytningsform, organisering, kompetanse og erfaring til å kunne utføre slike oppgaver i tillegg til de øvrige oppgavene effektivt og med høy kvalitet.

Eksempler på slike oppgaver er:

- nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og helse og bidrag til kunnskapsbaserte tilsynsprioriteringer
- Kompetansesenter for faglig rådgivning til bedriftshelsetjenesten i Norge
- regulatorisk toksikologi og faglig grunnlag for grenseverdisetting
- nasjonalt eksponeringsregister for kjemisk arbeidsmiljø (EXPO)
- nasjonalt arbeidstidsregister
- laboratoriefunksjoner for Arbeidstilsynet
 - metodeutvikling ved behov for nye typer eksponeringsdata
 - referanselaboratoriumsfunksjon
- koordinering av samarbeid og kunnskapsutvikling innen det arbeidsmedisinske fagfeltet
 - arbeidsmedisinsk poliklinikk
 - nasjonalt register over arbeidsmedisinske utredninger
 - arbeidsmedisinske veiledninger
 - vurderinger av arbeidsrelatert sykdom i forbindelse med yrkesskadeerstatninger for NAV
- beredskapsfunksjon når det dukker opp nye kunnskapsbehov
 - clusterutredninger av sammenhenger mellom arbeid og helse
 - varslerfunksjon
- kompetansesenter for faglig rådgivning til bedriftshelsetjenesten i Norge
- IA-arbeidsmiljøsatsingen
- faglig støtte til departement og tilsynsetater
- kunnskapsoppsummeringer
- forbedret kunnskapsgrunnlag ved gjennomføring av langsiktige, prospektive studier
- statistikkutvikling på området
- representant i råd, utvalg, nettverk og organisasjoner nasjonalt og internasjonalt

Øvrige arbeidslivsstøttende funksjoner

STAMI skal kartlegge sammenhengen mellom arbeid og helse, vurdere risiko og foreslå forebyggende tiltak. STAMIs aktiviteter skal motivere og gjøre norsk arbeidsliv og norske virksomheter bedre i stand til å bygge gode og bærekraftige arbeidsmiljøer, forebygge skader og fremme god helse. All kunnskap som formidles av STAMI skal være av direkte relevans for arbeidslivet. STAMI skal prioritere den direkte kontakten med virksomheter som har behov for rådgivning og støttefunksjoner, enten direkte eller gjennom bedriftshelsetjenesten, og skal legge til rette for rådgivning tilpasset brukerne.

STAMI skal i strategiperioden ha et særlig fokus på å utvikle arbeidsformer og virkemidler som på best mulig grunnlag legger til rette for anvendelse av kunnskapen i norske virksomheter.

Som den nasjonale forsknings- og vitenskapsbaserte kunnskapsaktøren på arbeidsmiljøområdet i Norge utfører STAMI bestemte tjenester, gir råd og foretar utredninger som støtte for bransjer og virksomheter, såfremt det ikke foreligger et kommersielt kvalitetssikret marked for dette. Det kommersielle markedet for disse tjenestene er lite og avtagende. STAMI skal i strategiperioden

fortsatt prioritere høyt rådgivning og støttefunksjoner til virksomheter og bransjer, inkludert bedriftshelsetjenesten som ofte representerer virksomhetene.

STAMI skal prioritere følgende arbeidslivsstøttende oppgaver og tjenester:

- vurderinger, veiledning og rådgivning
- nasjonalt arbeidsmiljøbibliotek
- rådgivningstjeneste for graviditet og arbeidsmiljø
- rådgivning relatert til valg av prøvetakingsstrategier ved eksponeringskartlegginger
- utleie av prøvetakingsutstyr til eksponeringskartlegginger
- kjemiske serviceanalyser og fortolkninger av disse
- tilrettelegging av datauttrekk og grafikk fra NOA
- tilrettelegging for datainnlegging, datauttrekk og grafikk fra EXPO
- foredrags- og formidlingsvirksomhet
- utvikling og tilbud om verktøy for å utvikle gode arbeidsmiljøer gjennom arbeidsmiljøportalen og IA-arbeidsmiljøetsatsingen

